

G. SZABÓ Sára

Magyar Agár- és Élettudományi Egyetem

Egyetemi Könyvtár és Levéltár

ORCID: 0000-0001-6289-778X

gombosne.szabo.sara@uni-mate.hu

Álgyerekregény a diktatúráról Dragomán György: *A fehér király*

Bár nem A fehér király volt Dragomán György első regénye, vitathatatlanul ezzel robbant be – a külföldi siker után! – a hazai irodalmi életbe. A tanulmány részben a könyv erényeit veszi számba – a sajátos homodiegetikus narrációtól a posztmodernben megszokott „félíg történelemhű” háttérig –, különös hangsúlyt helyezve a nyelvi sajátosságok bemutatására. Mindezt a könyv recepcióismertetésével, kritikai fogadtatásának áttekintésével teszi. Ugyanakkor első olvasásra talán merész állításokat is igazolni próbál, tudniillik azt, hogy Dragomán könyve értelmezhető kópéregényként és álgyerekregényként is. Mindeközben óhatatlan összehasonlításokat tesz a szerző későbbi, Máglya című kötetével, amely több szempontból is „ellenpárja” Dzsata történetének.

Kulcsszavak: Dragomán György, A fehér király, kópéregény, álgyerekregény

„A fehér király 2008-ban megjelent németül, angolul, norvégul, finnül, dánul, hollandul, románul, csehül, horvátul, szerbül, szlovákul, és világszerte harminc nyelven fog megjelenni.” – olvashattuk néhány évvel ezelőtt az egyszerűen megfogalmazott mondatot Dragomán György honlapján, akár 13 nyelven. Amikor ez felkerült, egy harmincas éveiben járó, mindössze kétkönyves író kisfiús arca villant ránk a fotókról, s hittük is a siker valószínűségét, meg nem is. Pedig *A fehér király* a hazai (2005-ös könyvheti) debütációja óta valóban meghódította a világot – ezt ma már nehéz lenne vitatni. Előbb a szűk könyves szakmát nyerte meg a szerző: 2005-ben az író Déry Tibor-díjat, 2006-ban Márai Sándor-díjat és Artisjus-ösztöndíjat, 2007-ben többek között József Attila-díjat kapott. Aztán világszerte hírnevet szerzett: kritikákat közölt róla a The New York Times, a Frankfurter Allgemeine Zeitung, a The Independent – hogy csak a legnagyobbakat említsük. És végül a hazai olvasókat is megnyerte magának a regény. S ha már így van, Osztoivits Ágnes 2007-es jóslatát – előbb fedezik fel külföldön, mint itthon (Osztoivits 2007) – igazolva hangsúlyozhatjuk is a siker sajátos útját, ezzel azonban nem mondunk újat. Nádas, Kertész – és még sokan az első vonal nagyjai közül – hasonló kitérővel kerültek a kortárs magyar irodalom élbolyába.

Dragomán György erdélyi magyar író, az úgynevezett „Bodor Ádám-hadművelet” ifjú tehetsége romániai élményekről ír *A fehér királyban* (Károlyi 2006). Saját marosvásárhelyi (és kisebb részben szombathelyi) gyermekkorából emel be egyévnit, bár sem korra, sem helyre vonatkozó konkrétumok nem fogalmazódnak meg regényében, és önéletrajzi

egyezésre is csak az író életkorából, a róla tudható életrajzi ismereteinkből következtethetünk (Károlyi 2006). Fontos ezt hangsúlyoznunk, hiszen az a bizonytalanság, amelyben ezzel kapcsolatban olvasóját tartja a szerző, csak látszólag esetleges.

Csuhai István (2005) recenziója kuriózumként említi Dragomán ízes erdélyi szóhasználatát (az ébresztőóra „csereg”, „a villanyt elveszik” például), ezzel is bizonyítva, hogy határon túl játszódik a cselekmény, de ehhez a magyarázathoz hozzá kell fűznünk Gagyi Ágnes vétőjét (Gagyi 2006), amely szerint ezek a kifejezések nem képezik lényegi részét a regénynek. Annyi mindenestre tényleg megállapítható, hogy a székely dialektus, amennyiben tudatos nyelvi eszköz lenne, sokkal több „játékra” adott volna lehetőséget az íróknak, még akkor is, ha a cselekmény városi környezetben játszódik. (S e tekintetben a szerző későbbi regényeiben sem volt visszafogott.)

Dragomán azonban szándékosan nem helyezi konkrét nyelvi környezetbe szereplőit, nem tér ki rá, hogy a vegyes nációjú városban milyen nyelvváltozatot beszélnek az emberek. Hogy valószínűleg egyaránt beszélnek a magyar és román nyelvet, az például a romániai magyar köznyelv tipikus szavai (jálézár, blokk, pohárszék stb.), a román eredetű idegen szavak (kalorifer, karioka stb.) és a keresztnevek (Janika, Miki bácsi, Traján, Prodán stb.) használatából következtethető ki. Érdekesség, hogy nevet csak mellékszereplők viselnek a regényben, a főszereplőt, Dzsátát csak becenevén ismerjük. Talán a regény alaphangulatából fakad, hogy a recenziók, kritikák többségében később ezt egyértelműen gúnynévként értelmezik. A „nyelvsemlegesség” egyik legjellemzőbb motívuma, hogy a narrátor még utalást sem tesz arra, milyen nyelven – magyarul vagy románul – beszélnek egymással a szereplők (Kiss 2019).

Határon túli élménybeszámolóra utal, hogy a nyolcvanas évek Magyarországon (a regény valószínűsíthető idején) már jóval konszolidáltabb volt a helyzet a leírtaknál – Ceaușescu Romániájának nyomorúságos és kegyetlen utolsó korszakára nem nehéz ráismerni a regényből. Dzsátával egyidősen mi – egy kevéssel nyugatabbra – viszonylag gondtalan úttörők voltunk, május elsején nem cipeltünk fáklyát és transzparenszeket, csak papírzászlót, esetleg lufit, és többségünk (már) mit sem tudott az ÁVÓ létezéséről. Dzsátá ezzel szemben olyan természetes módon szembesül apja munkatáborba hurcolásával, mint Kertész Köves Gyurija jó 40 évvel korábban hasonló helyzetével. Nem véletlenül állapítja meg a külföldi visszhang, hogy „ha létezik a magyar irodalomban utóda Kertész Imre Köves Gyurijának, aki 1944-ben jóhiszeműen, ámulva szemlélte Auschwitzot, akkor csakis Dzsátá lehet az.” (Breitenstein 2008) Érdekes, hogy a néhány évvel későbbi regény, a *Máglya* kamaszlány hőse mennyire más utat jár be. Emmában is megvan Dzsátá bátorsága, de neki semmilyen viszonya nincs a szüleivel, neki „a múltjával való egyetlen kapcsolata az a nagymama, aki több emlékvesztésen is átesve mesél el részleteket a család korábbi éveiből” (Rácz 2014).

Hogy a nyolcvanas években járunk, az például a „világvége” című fejezetből pontosabban is meghatározható, Csernobil másnapján vagyunk ugyanis ekkor, vagyis 1986 tavaszán. De hogy ez mennyire nem fontos, arra az a bizonyos – mintegy mellékes támpontként megadott – polgárháború hívja fel a figyelmet, amelytől nyolc év választ el bennünket, és amelyet hiába keresünk zavartan történelmi emlékezetünkben, nem találhatjuk ott. Egyes értelmezések szerint tudatos összemosás ez a délszláv háborúval, a diktatúra földrajzi, időbeli nagyságának érzékeltetésére. Bányai Éva (2007) szerint ez a közös kelet-közép-európai nyomorúság csak háttér a diktatúra természetrajzának ábrázolásához.

Dragomán maga így foglalja össze mindezt Mézes Gergely interjújában: „A könyvben olyan társadalomról írtam, amelyben nem az a fontos, hogy magyar vagy román, hanem az, hogy a hatalom mindenütt nagyon erősen jelen van” (idézi Kálmán 2008). Kálmán Gábor (2008) szerint a könyv külföldi sikerét éppen ennek az egyetemességnek köszönheti.

Ahogy azt Szécsi Noémi a furcsán sikerült 2015-ös götebörgi könyvvásár tapasztalatai kapcsán mondja: „A magyar irodalom az elmúlt huszonöt évben szemlátomást nem tudott úgy megújulni, hogy a diktatúratapasztalaton, az elnyomás élményein kívül mással is tudja szórakoztatni a nemzetközi közönséget.” (Pálos 2015) S Pálos Máté találóan egészíti ki az írónt: „A rendszerváltás óta a magyar irodalom nem lépett túl a diktatúratapasztalat megírásán, és a nyugati olvasóközönség pont ezt várja tőle.” (Pálos 2015)

Az író 18 fejezetben tárgyalja egy 11 éves kisfiú – az olvasó ösztönösen többször is utánajár, hogy reális-e az életkor – viszontagságos hétköznapijait ebben a világban. Színtér a rokonság (ahol apja „büntette”, majd munkatáborba hurcolása miatt anyja is kegyvesztetté válik), az iskola (amelyhez az eldurvult diákcsínyek többsége és a baráti társaság kötődik), az utca (amely a „bőség”, az „alku” vagy akár az „alagút” című fejezetekkel kimozdít bennünket a szűk család életéből) és a játszótér is, amely szintén nem a felhőtlen gyermekkor világa (lásd a „csákány” című fejezetben).

A regény kulcsepizódja az „afrika” címet kapta, ebben a fejezetben kell keresnünk a regény címadó momentumát is. Azért is fontos része ez a szövegnek, mert Dzsátá eddig makulátlan erkölcsű anyja ezen a ponton kis híján besároozódik: végső elkeseredésében felveszi legelegánsabb vörös kosztümjét és túsarkú cipőjét, kézen fogja a fiát, és becsenget a nagykövet elvtárs réztáblás lakásába segítséget kérni. A múzeummá alakított lakásban aztán kiteljesedik Dragomán „negatív mitológiája” (Kardos 2008), s valamiképp megoldás is mutatkozik a túlélésre. Szimbolikus jelenet játszódik le ekkor az anyjára váró fiú és egy egzotikus sakkozógép között: Dzsátá egyrészt nem érti a gép működésének „csodáját”, másrészt nem tudja legyőzni az automatát, ezért zsebre vágja a játék kulcsfiguráját, a fehér királyt. Szabályellenesen ugyan, de megakadályozza, hogy a gép nyerjen. Vincze Ferenc így magyarázza ezt a jelenetet: „...a fennálló diktatórikus rendszert saját szabályait betartva nem lehet legyőzni, és nem lehet felülkerekedni rajta, hanem csak belőle kilépve lehet akárcsak részeredményeket is elérni.” (Vincze 2007) Ezt a nézőpontot igazolja később a regény nagyapafigurája is, aki tulajdonképpen disszidálásra sarkallja az unokát: „nagyapám akkor megint megszólalt, azt mondta, higgyem el, hogy ez a legszebb város az egész világon, még így, borús időben is gyönyörű, igen, ez a legszebb város az egész világon, de nekem azt tanácsolja, hogy ha megtehetem, azonnal menjek el innen, menjek el, és ne jöjjenek vissza soha többet, de ne csak a városból, hanem az országból is, menjek el, hagyjam el a hazámat.” (274. oldal) Majd ugyanez a nagyapa még hatásosabb módját választja a „játékból való kilépésnek”: öngyilkos lesz.

A keretes szerkezetű regény ezzel együtt minden részletében a családfőről, a fiú apjáról szól. Dzsátá úgynevezett apavárása ez a könyv, letartóztatása pillanatától az egy-másfél év elteltével történő viszontlátásig. Az apáról mindvégig annyi tudható csak, hogy a Duna-csatornához vitték munkatáborba, és minél előrébb haladunk az időben, annál kétségeesebb, hogy egyáltalán életben van-e még. Így – ahogy Bányai Éva is fogalmaz – az apa hiánya, a hiány betöltése iránti vágy determinálja a történéseket (Bányai 2007). Ahogy Dzsátá mondja: „apára gondoltam, hogy ő is valahogy így csinálhatta minden évben...” (11. oldal) A szakirodalom vitatja, hogy Dragomán mely regénye anya-, illetve aparegény, az író pedig így nyilatkozik erről egy interjúban első könyve kapcsán: „Nem aparegény, csak apámnak ajánlottam. [...] A másik regényemet, *A fehér királyt* édesanyámnak ajánlottam, az viszont aparegény.” (Antal 2008)

Családragény, társadalmi keresztmetszet, korrajz, a diktatúra természetrajza – mindegy, minek nevezzük, egyik fő szervező vagy éppen összetartó ereje ennek a világnak a kudarc, az erőszak és az agresszió, akár önagresszió. Nincs olyan szereplője a történetnek, aki ne esett volna át valamilyen fizikai traumán, és nem marad olyan szereplő (talán az anyán kívül), aki előbb-utóbb ne követne el erőszakos cselekedetet. Még a diákcsínynek

induló krétaevés is szándékos lábtörésbe torkollik, s egy kicsit sem csodálkozunk azon, amikor a Molnár *A Pál utcai fiúját* vagy Pergaud *Gombháborúját* jó érzéssel idéző bandaháborúból itt Golding regényére, *A legyek urára* hajazó véres küzdelem lesz. Többféle nézőpont létezik ennek értelmezésére. Egyesek a diktatúra hatásait látják benne, mások az egyénben szunnyadó hajlamot. Gagy Ágnes eltöpreng: „Hol itt a rendszer keze, és hol az emberi kegyetlenkedés?” (Gagy 2006).

Hogy a durva jelenetek olvastán minduntalan hátrahőkölünk, az a regény speciális narrációjának is köszönhető: annak a naiv, tiszta, gyermeki észjárását tükröző (vagy inkább másoló?) homodiegetikus elbeszélésmódnak, amely erős kontraszthatást keltve próbálja felhívni a figyelmet a morális visszasságokra. Ám ahogy Takács Ferenc rámutat: „a gyermeki emlékezés otthonos és kedves hangja, a nosztalgikus révedés valójában csalóka látzat, gondosan kivitelezett írói furfang.” (Takács 2005: 124). Megint csak érdekes lehet a párhuzam (pontosabban a különbség) a *Máglyával*: „Történeteit (ti. a nagymama – GSZS) egyes szám második személyben mondja el, így próbálja Emmára testálni a saját múltjának terheit. Ha csak el akarna idegenedni az emlékeitől, akkor harmadik személyben mesélne, ő azonban tovább akarja adni a tetteit, bár ezek a történetforgácsok csak felvillannak, többnyire nincs befejezésük, és valóságuk is megkérdőjeleződik, pont a nagymama által.” (Rácz 2014).¹

A főhős véget nem érő, esetenként többoldalas – Osztovits Ágnes szavaival élve: hangbicsaklás nélküli (Osztovits 2007) – körmondataiban számtalan szimbolikus jelentés és megannyi irodalmi párhuzam sejlik. És bár Dragomán történetét nem is annyira az agresszivitása, mint például a főhős bimbózó szexualitását körülíró szóhasználata tiltja ki egyértelműen a gyermek- (sőt, az ifjúsági) irodalom köréből, ezen irodalmi párhuzamok egy része mégis ebből az élményanyagból való. *A fehér királyt* olvasva sokáig nehéz elvonatkoztatni például Gosciny *A kis Nicolas-történeteitől*², amelyek főszereplője Dzsátákorú, rosszcsont kiskamasz, aki állandó verekedésbe, büntetésbe és nem ritkán sírásba torkolló gyerekcsínyeit szintén őszinte naivitással kommentálja. A francia szerző esetében ez a komikum forrása, ám humorát ugyanúgy nem mindig értik a kamasz olvasók, mint ahogy Dragomán gyermekperspektívája mögött is megbújik a felnőtt bölcsessége és a felnőttekre jellemző önirónia. Bányai Éva szerint a homogén perspektíva így heterogénné válik (Bányai 2007).

Érdeemes megemlíteni, hogy Dragomán könyvének nemcsak a narrációja, de – bármilyen meglepő lehet e kijelentés elsőre – műfaji sajátosságai is rokonságot mutatnak Gosciny gyermekregényével. A regények közös jellemzője, hogy éles társadalomkritikájuk révén a pikareszk, a középkori kópéirodalom hagyományaiból is merítenek. Ahogy

¹ S ha már a különbségek: találónak érezzük Bak Róbert állítását: „A Máglya sok szempontból folytatása A fehér királynak: mindkét műben gyerekszereplő szemén keresztül látjuk a világot, mindkettő egy félig-meddig fikatív Erdélyben játszódik, de míg A fehér királyban az egyik fő kérdés az, hogyan lehet élni egy zárt diktatúrában, hogyan őrizheti, hogyan élheti meg az egyes ember az egyéniségét, a szabadságát az elnyomásban, addig a Máglyában már az, hogy mit kezd magával az ember, mikor elméletileg (papíron legalábbis mindenképpen) beköszöntött a szabadság, de az előző rendszer romjai, emlékei, képviselői még mindenütt ott vannak.” (Bak 2014). Scheer Katalin ugyanakkor a „rendszerelváltó regény” terminust használja, sőt „A” rendszerelváltó regénynek tartja a Máglyát (Scheer 2014).

² A francia szerzőpáros, Rene Gosciny (író) és Jean Jacques Sempé (rajzoló) kópéregényei, A kis Nicolas-történetek az 1960-as években rendkívül népszerűek voltak Nyugat-Európában (Nicolas kalandjaiból többkötetnyi is megjelent), többek között a felnőttek világát karikírozó határozott, bár humoros társadalomkritikájuk miatt, de Magyarországon a népszerűsége (és az ismertsége) talán mindmáig mérsékelt maradt. Ám, ha itt visszaülünk Szécsi Noémi fentebb idézett véleményére, amely szerint a magyar irodalomnak jóval a rendszerelváltás után sem sikerült túllépnie a társadalmat leginkább sújtó diktatúraélményen, azt is könnyen beláthatjuk, hogy a maximum a tökéletes felnőtt mítoszát megtépázó francia könyvsorozat miért nem tudta meghódítani duplafedelőségével (Komáromi 2001) a keleti blokk olvasóit.

Nicolas, úgy Dzsátá karaktere is hasonlítható a német Grimmelhausen nyomán terjedő szimpliciádák hőseihez, akik együgyűségük hangsúlyozása révén kiemelik bizonyos élethelyzetek ellentmondásait (G. Szabó 2001). Mindemellett mindkét mű erkölcsi tanulságot is megfogalmazó, laza utalásokkal egymáshoz kapcsolt novellák füzére.³ És bár Dragomán írása kapcsán legalábbis ironikusnak érezzük a pikareszk regény definíciójának további elemeit – helyszíne az alvilág: szélhámosok, tolvajok, bűnözők, társadalomból kirekesztettek világa, hőse pedig kalandok során jut el a felnőtté válásig –, a hasonlóságot Kálmán Gábor (2008) is alátámasztja, amikor azt írja: „Dragomán [...] szórakoztatóan ír, [...] olyan hatásmechanizmust is működtet, mint egy jó ifjúsági kalandregény”. Nem véletlen az sem, hogy Amerikában Huckleberry Finnhez hasonlították a főhőst (Brimm 2008.) Ezzel szemben megértjük Károlyi Csaba ellenérzését, aki szerint: „Dragomán könyvén nem nagyon lehetne sehol sem nevetni, de sírni sem, inkább összeszorított szájjal lehet érteni...” (Károlyi 2006).

Nem hagyomány nélküli a magyar irodalomban sem ez a gyerekfőszereplős álgyerek-könyv. Móricz *Árvácskája* evidens példa arra, ahogy – teljesen egyetértve Baranyai Norbert (2010) érvelésével – a *Légy jó mindhalálig* is alig értelmezhető iskolai, ifjúsági könyvként. De *A fehér király* utáni irodalomból is van ilyen regényünk, Totth Benedek (véletlenül a *Máglyával* azonos évben kiadott) *Holtversenye* (2014).

Ily módon, ezt a szempontot tekintve nem kuriózum Dzsátá története. Se nem első, se nem egyedülálló. S nem keresve extra jelzőket, egyszerűen csak idézzük Orosz Ildikót: „Sok (ál)gyerek-regényt olvashattunk [...] Dragománé a legjobbak közül való.” (Orosz 2006).

Irodalom

- Ambrus Judit (2006): Szabadon fogva. Beszélő [online] 11(10), [2011. december 29.] < URL: <http://beszelo.c3.hu/cikkek/szabadon-fogva>
- Antal Erika (2008): Egy kétnyelvű világ hangulatai – Beszélgetés Dragomán György marosvásárhelyi származású íróval, műfordítóval. Krónika [online] 2008. január 30. [2011. december 29.] < URL: <http://gyorgydragoman.com/?p=175&language=hu#more-175>
- Bak Róber (2014): Dragomán György: Máglya. In: ekultúra honlapja [online] [2021. 10. 24.] <URL: <http://ekultura.hu/2014/11/13/dragoman-gyorgy-maglya>
- Bányai Éva (2007): Torzóban maradt szobrok. Tiszatáj, 61(5), 102–106.
- Baranyai Norbert (2010): „...valóságából táplálkozik s mégis költészet” : Móricz Zsigmond prózájának újraolvasási lehetőségei. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó
- Breitenstein, Andreas (2008): Semmi esély – erős félelem. In: Neue Zürcher Zeitung (CH), 2008. március 18. Idézi: Sárossi Bogáta: Kertész Imre Köves Gyurijának utóda Dzsátá: Dragomán György A fehér király című regényének német nyelvű kritikáiból. Élet és Irodalom [online] 52(27) (2008. július 4.) [2011. december 29.] <URL: http://www.es.hu/;kertesz_imre_koves_gyurijanak_utoda_Dzsata;2008-07-07.html
- Brimm, Jack (2008): A fehér király. In: The Tennessean, 2008. május 4. Idézi: Pusztá Dóra: Komoran szépséges regény – Dragomán György A fehér király című regényének amerikai kritikai fogadtatásáról. Élet és Irodalom [online] 52(31) (2008. augusztus 1.) [2011. december 29.] < URL: http://www.es.hu/;komoran_szepseges_regeny;2008-08-04.html

³ Mindkét szerző részenként, önálló novellákként jelentette meg először a történeteit – A fehér király fejezeteit a Mozgó Világban olvashattuk. (Lényeges különbség azonban, hogy míg A kis Nicolas-történetek között semmiféle kronologikus sorrend nem fedezhető fel, Dzsátá történeteinek állandó eleme a viszonyított idő („akkor már több mint fél éve apa nélkül...” – 8. oldal), s az események időrendben haladnak.

- Csuhai István (2005): Kamaszkorom legszebb sakkfigurája. *Élet és Irodalom* [online] 49(38) (2005. szeptember 23.) [2011. december 29.] < URL: <http://www.es.hu/kereses/szoveg/%22Kamaszkorom%20legszebb%20sakkfigur%C3%A1ja%22>
- Dragomán György (2009): *A fehér király*. Bp.: Magvető
- Gagy Ágnes (2006): Beszélni arról, ami ismerős. *Székelyföld*, 10. évf. 2006. március. Idézi Dragomán György: *Kritikák: A fehér királyról*. In: Dragomán György honlapja [online] Bp.: Dragomán György honlapja, [2011. december 29.] <URL: <http://gyorgydragoman.com/?cat=9&language=hu>
- Kálmán Gábor (2008): *A fehér király tizennyolc nyelven*. In: *Könyvesblog* [online] 2008. 02. 08. [2011. 12. 28.] < URL: http://konyves.blog.hu/2008/02/08/a_feher_kiraly
- Kardos András (2008): *Picsafüst*. *Litera* [online] 2008. február 29. [2011. december 29.] < URL: <http://www.litera.hu/hirek/picsafust>
- Károlyi Csaba (2006): *A nevelődés titkai – Grecsó Krisztián: Isten hozott és Dragomán György: A fehér király című könyveiről*. *Látó* [online] 2006. július [2011. december 28.] < URL: <http://www.lato.ro/article.php/A-nevel%C5%91d%C3%A9s-titkai-Grecs%C3%B3-Kriszti%C3%A1n-Isten-hozott-%C3%A9s-Dragom%C3%A1n-Gy%C3%B6rgy-A-feh%C3%A9r-kir%C3%A1ly-c%C3%ADm%C5%B1-k%C3%B6nyveir%C5%91/434/>
- Kiss Júlia (2019): *Hatalomnyelvek : Dragomán György A fehér király című regényének román fordításáról*. *Szépirodalmi Figyelő*, 18(5), 80–87.
- Komáromi G. szerk. (2001): *Gyermekirodalom*. Bp.: Helikon.
- Körössy P. József szerk. (2005): *Novellisták könyve*. Bp.: Noran
- Orosz Ildikó (2006): *Dragomán György: A fehér király*. *Kritika* [online] 2006. május [2011. 12. 29.] < URL: http://www.kritikaonline.hu/kritika_06majus_kritikairovat.html#orosz
- Osztoivits Ágnes (2007): *Apa nélkül*. *Heti Válasz*, 7(7), 33.
- Pálos Máté (2015): *A magyar író akkor érdekes, ha a diktatúráról ír*. *Origo* [online] [2021. 11. 13.] < URL: <https://www.origo.hu/kultura/20151001-kultura-irodalom-konyvvasar-goteborg-botrany-diktatura-magyar-siker.html>
- Rácz Gergő (2014): *A szabadság lehetőségei*. In: *a revizor honlapja* [online] [2021. 10. 12.] <URL: <https://revizoronline.com/hu/cikk/5291/dragoman-gyorgy-maglya/>
- Scheer Katalin (2014): *Dragomán megírta a várva várt rendszerváltó regényt*. *Origo* [online] [2021. 11. 13.] < URL: <https://www.origo.hu/kultura/20141207-dragoman-megirta-a-varva-vart-rendszervalto-regenyt.html>
- Szabó Sára, G. (2001): *René Goscinny: A kis Nicolas*. In: *Borbély Sándor, Komáromi Gabriella szerk.: Kortárs gyerekkönyvek*. Bp.: Ciceró, pp. 74–84.
- Vincze Ferenc (2007): *A király mattot kap*. *Új Könyvpiac* [online] 2007. március 1. [2011. 12. 29.] < URL: <http://www.ujkonyvpiac.hu/cikkek.asp?id=3297>

SUMMARY**Pseudo children's novel about dictatorship – György Dragomán: A fehér király (The white king)**

Although A fehér király (The white king) was not György Dragomán's first novel, he indisputably tore – after foreign success! – into domestic literary life with it. The study partly reviews the virtues of the book – from the particular homodiegetic narration to the „partly faithful to history” background characteristic of postmodern –, putting particular emphasis on the presentation of linguistic peculiarities. It does it with the exposition of the reception and the review of the critical reception of the book. At the same time, it tries to justify statements which might seem bold at first reading, namely that Dragomán's book may be interpreted as a picaresque and a pseudo children's novel as well. Meanwhile it makes inevitable comparisons with the author's later volume entitled Máglya (Stake), which is a „counterpart” of Dzsata's story in several respects.

Keywords: György Dragomán, The white king, picaresque novel, pseudo children's novel

